

ค ว า ม ป ร ะ เ ส ร ี จู
ข อ ง พ ร ะ โ ส ด า บั น

โสดาปัตติผล

ประเสริฐกว่าความเป็นเอกราชในแผ่นดิน

ประเสริฐกว่าการไปสู่สวรรค์

และความเป็นใหญ่ในโลกทั้งปวง

ความประเสริฐของพระโสดาบัน

๔๕๓

การมีชีวิตอยู่กับปัจจุบันให้สมบูรณ์ที่สุดนั้น พระพุทธองค์ทรงสอนให้ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความไม่ประมาท ไม่อาลัยกับอดีตที่ผ่านพ้น ไม่ให้กังวลถึงอนาคตที่ยังมาไม่ถึง แต่ให้ทำปัจจุบันให้ดีที่สุด ด้วยการสร้างความดี หมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง จนกระทั่งเข้าถึงพระรัตนตรัย จะได้มีที่พึ่งที่ระลึกภายในชีวิตของเราก็จะปลอดภัย เพราะมีพระรัตนตรัยเป็นสรณะที่แท้จริง

พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“ปจฺพยา เอกธฺเชน สคฺคสุส คมเนน วา
สพฺพโลกาธิปจฺเจน โสตาปัตติผลํ วรํ

โสดาปัตติผล ประเสริฐกว่าความเป็นเอกราชในแผ่นดิน ประเสริฐกว่าการไปสู่สวรรค์ และความเป็นใหญ่ในโลกทั้งปวง”

ความประเสริฐของชีวิตวัดกันที่ความสูงส่งของจิตใจ จิตใจที่สูงส่ง หมายถึงใจที่สะอาดบริสุทธิ์ ถูกยกระดับให้สูงขึ้นเหนือโลก เหนือสังสารวัฏอันยาวไกล ได้บรรลุธรรมมาภิสมัย เข้าถึงพระรัตนตรัยภายในซึ่งเป็นแก่นแท้ของชีวิต นั่นคือได้บรรลุธรรมกายกระทั่งได้เป็นพระอริยเจ้า ดังพุทธวจนะที่หลวงพ่อดำยกขึ้นมากล่าวอ้าง เพราะเมื่อใครก็ตาม สามารถ

ความประเสริฐของพระโสดาบัน

๔๕๘

ทำให้ให้หยุดนิ่ง จนเข้าถึงและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมกาย
โสดาบัน ตัดสังโยชน์เบื้องต่ำ ๓ อย่าง ได้อย่างสิ้นเชิงแล้ว
จะเป็นผู้ไม่ตกต่ำตลอดไป

พระโสดาบันนอกจากจะไม่ตกต่ำ คือ ไม่ต้องไปเกิดใน
อบาย เพราะเป็นผู้ปิดประตูอบายได้อย่างเด็ดขาด ที่น่าปลื้มใจ
ยิ่งไปกว่านั้นก็คือ ถ้าไม่ได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก ก็จะมีคติ
เที่ยงแท้ที่จะไปอุบัติเป็นเทวดาผู้มีศักดิ์ใหญ่ รุ่งเรืองไปด้วยรัศมี
มากไปด้วยบุญญาธิการ ประเสริฐกว่าเทวดาสามัญธรรมดา
ได้อริปไตยเสวยทิพยสมบัติเป็นเวลายาวนานมาก

*ในสมัยพุทธกาล มีพระภิกษุรูปหนึ่ง ซึ่งตั้งหน้าบำเพ็ญ
สมณธรรมจนได้บรรลุมานสมาบัติ ภิกษุรูปนี้มีนามปรากฏว่า
ติสสะ ต่อมาไม่นานท่านได้มรณภาพลงด้วยโรคประจำตัว
แล้วไปอุบัติเป็นพรหมผู้วิเศษ มีรัศมีรุ่งเรือง สถิตอยู่ที่พรหมวิมาน
ชั้นมหาพรหมในพรหมโลก ท่านติสสมหาพรหมผู้นี้ เป็นผู้มียุทธิ
มีอานุภาพมาก เป็นที่เคารพนับถือของเหล่าพรหมด้วยกัน
และยังเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางของเหล่าทวยเทพในสวรรค์
ทั้ง ๖ ชั้น ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าท่านเป็นผู้มีอหยาศัยดงาม

ความประเสริฐของพระโสดาบัน

๔๕๕

และได้เที่ยวทำความรู้จักกับบรรดาพรหมและเทวดาทั้งหลาย
อยู่เป็นประจำ

วันหนึ่ง พระมหาโมคคัลลานะผู้เป็นเลิศในด้านมฤตยู
ได้เหาะขึ้นไปสำรวจจตุสวรรค์ชั้นต่างๆ แล้วก็ใช้ฤทธิ์เทพาภ
ที่เกิดจากการเจริญอิทธิบาท ๔ จนชำนาญเป็นวสี เหาะมุ่งตรงไป
ยังพรหมวิมานของท่านติสสมหาพรหมด้วยกายเนื้อ โดยใช้
เวลาเพียงชั่วเหยียดแขนออกและคู้แขนเข้าเท่านั้นเอง ครั้น
ติสสมหาพรหม อดีตติสสภิกษุในบวรพระพุทธศาสนา เห็นท่าน
พระเถระซึ่งอุตสาหมาเยือนถึงพรหมโลกด้วยอริยฤทธิ์เช่นนั้น
ก็มีจิตยินดียิ่งนัก จึงทักทายด้วยสุรเสียงอันไพเราะก้องกังวานว่า

“ขอพระเดชพระคุณผู้เป็นที่เคารพบูชาของข้าพเจ้า
จงกรุณาเข้ามาเกิด นิมนต์เข้ามาภายในเกิด นิมนต์พระเดช-
พระคุณจงนั่งลงก่อนเกิด ข้าพเจ้ามีปิตินิติที่พระเดชพระคุณ
ผู้นิรทุกข์ได้กรุณามาเยี่ยม” ครั้นสดับคำอาราธนาของท่านติสส-
มหาพรหมแล้ว พระเถระจึงนั่งลง หลังจากที่ได้สนทนาปราศรัย
กันในเรื่องต่างๆ พอสมควร พระมหาโมคคัลลานะถามขึ้นว่า
“ดูก่อนท่านติสสมหาพรหม ในบรรดาเทวดาที่ท่านรู้จัก
มากมายนั้น เทวดาชั้นไหนหนอ ที่เป็นพระอริยบุคคลชั้นโสดาบัน
ซึ่งเป็นผู้ไม่ตกต่ำ เป็นผู้เที่ยงแท้ที่จะตรัสรู้ในเบื้องหน้า”

ท่านติสสมหาพรหมตอบว่า “ข้าแต่ท่านผู้นิรทุกข์ ปวงเทพเจ้าที่ได้สำเร็จเป็นพระอริยบุคคลโสดาบันนั้น สถิตอยู่ที่สวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกาก็มี ชั้นดาวดึงส์ก็มี ชั้นยามาก็มี ชั้นดุสิตก็มี ชั้นนิมมานรดีก็มี ชั้นปรนิมมิตวสวัตดีก็มี เทวดา-พระโสดาบันอริยบุคคลเหล่านี้ เป็นผู้ไม่ตกต่ำ เป็นผู้เที่ยงแท้ที่จะตรัสรู้ในเบื้องหน้า” พระเถระได้ถามต่อไปว่า “ท่านติสสมหาพรหม จะมีที่สังเกตรู้ได้อย่างไรว่า เทวดาเหล่าใดเป็นพระโสดาบันอริยบุคคล และเทวดาเหล่าใดไม่ใช่พระโสดาบันอริยบุคคล”

ท่านติสสมหาพรหม ซึ่งเป็นผู้กว้างขวางในหมู่เทวดา และหมู่พรหมทั้งหลาย ตอบว่า “ข้าแต่พระเดชพระคุณผู้นิรทุกข์ มีที่สังเกตกำหนดหมายได้อย่างเดียว คือ หากทวยเทพเหล่าใด มีใจไม่ประกอบด้วยความเลื่อมใสในพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในพระธรรม ในพระอริยสงฆ์ และไม่ประกอบด้วยศีลที่พระอริยเจ้าพอใจ เทวดาเหล่านั้นก็ไม่ใช่เป็นเทวดาโสดาบันอริยบุคคล

ส่วนเทพเหล่าใด เป็นผู้มีความประกอบไปด้วยความเลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระผู้มีพระภาคเจ้า ในพระธรรม ในพระอริยสงฆ์ และเป็นผู้ประกอบไปด้วยศีลที่พระอริยเจ้าพอใจ เทพเหล่านั้นพึงทราบได้ว่า เป็นเทพโสดาบันอริยบุคคล เป็นผู้ไม่ตกต่ำ เป็นผู้เที่ยงแท้ที่จะได้ตรัสรู้ในเบื้องหน้า ข้าพเจ้าสังเกตรู้ได้เช่นนี้ พระเดชพระคุณ”

ความประเสริฐของพระโสดาบัน

๕๐๑

พระเถระฟังดังนั้น ก็กล่าวอนุโมทนา และชมเชยว่า
ตอบได้ถูกต้องแล้ว จากนั้นก็อำลามหาพรหม กลับมามนุษยโลก
เพื่อบำเพ็ญสมณกิจตามปกติ

นี่เป็นคุณลักษณะพิเศษของเทวดาผู้ได้ชื่อว่าเป็นพระ-
โสดาบัน แม้ว่าท่านจะละโลกไปแล้ว ด้วยความสว่างไสวของ
พระธรรมกายภายใน ถึงจะไปเสวยทิพยสมบัติในสวรรค์ ท่าน
เหล่านี้ก็ยังคงมีความเคารพศรัทธามั่นคงในพระรัตนตรัยอยู่เสมอ
ยังคงรักษาศีลได้อย่างบริสุทธิ์บริบูรณ์เหมือนเดิม และตลอด
การเวียนว่ายตายเกิดของท่าน จะมีเพียงสุคติภูมิเป็นที่ไป
อย่างเดียว ซึ่งชีวิตในสังสารวัฏของพระโสดาบันแต่ละท่าน
อาจสั้นยาวไม่เท่ากัน แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

ประเภทที่ ๑ เอกพีชีโสดาบัน จะเกิดอีกเพียงชาติเดียว
เป็นผู้เที่ยงแท้ต่อการไปเสวยวิมุตติสุขในอายตนิพพานมาก
ที่สุด เพราะเมื่อมาเกิดแล้ว ลงมือปฏิบัติธรรมก็ได้บรรลุ
อรหัตตผล สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ซึ่งเป็นพระอริยบุคคลชั้น
สูงสุดในบวรพระพุทธศาสนา

ประเภทที่ ๒ ท่านใช้คำว่า **โกลังโกละ** เป็นพระอริย-
บุคคลที่มีความวิเศษรองลงมา คือ จะมาเกิดอีกเพียง ๒-๓
ชาติเท่านั้น แล้วจะได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์

ความประเสริฐของพระโสดาบัน

๕๐๒

ประเภทที่ ๓ สัตตักขัตตูปมมะ หมายถึง พระโสดาบัน
ผู้จะเวียนว่ายในสังสารวัฏเฉพาะในสุคติภูมิอีกไม่เกิน ๗ ชาติ
ก็จะได้บรรลอรหัตตผล ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป

การที่พระโสดาบัน แบ่งเป็น ๓ ประเภท ดังกล่าวมานี้
เพราะว่าการเจริญวิปัสสนา การสั่งสมบุญบารมี อีกทั้งอินทรีย์
ที่ท่านอบรมมาแตกต่างกัน คือ ท่านที่สร้างบารมีมาอย่างแก่กล้า
พอมานในภพชาตินี้ เมื่ออินทรีย์ทั้ง ๕ อย่าง คือ ศรัทธา วิริยะ สติ
สมาธิ และปัญญา ถึงความแก่รอบสม่ำเสมอ ก็สามารถ
บรรลุมรรคผลได้อย่างรวดเร็ว พระโสดาบันประเภทนี้เป็น
เอกพีธี คือเกิดอีกชาติเดียวเท่านั้นก็จะถึงฝั่งนิพพาน ถ้าสร้าง
บารมีแบบไปเรื่อยๆ ก็ช้าลงไปตามลำดับ แต่ก็ถือว่าแต่ละ
ประเภทได้กำชัยชนะไว้ในมือแล้ว

พวกเรายังคงต้องเวียนตายเวียนเกิด เพื่อสร้างบารมี
อีกนับภพนับชาติไม่ถ้วน เบื้องปลายอยู่ตรงไหนยากจะรู้ได้
เพราะฉะนั้นเมื่อเรารู้เช่นนี้แล้ว ขอบุญได้ประมาทในชีวิต แม้
จะเวียนวนก็ให่วนอยู่ในสุคติภูมิอย่างเดียวนั่น คือมนุษยโลก
และเทวโลก สิ่งที่จะรับประกันความปลอดภัยของเราได้ใน
ปัจจุบันก็คือ ต้องทุ่มเทสร้างบารมีให้เต็มที่ เต็มกำลัง และต้อง
หมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง ให้เข้าถึงพระรัตนตรัยซึ่งเป็นที่พึ่งที่
ระลึกภายในของเราให้ได้ทุกๆ คน